

HOORN (T.), DE HERVORMDE KERK

Geschiedenis.

De eerste kerk moet hier gebouwd zijn rond 1170 in de oud-christelijke basiliekvorm: éénbeukig zaalkerkje met vermoedelijk een halfronde absis. Nog tijdens de Romaanse bouwperiode, rondom 1300, kreeg de kerk haar zeer hoge toren, 34 m en bakstenen gewelven. In de 2de helft van de 13de eeuw werd de kerk naar het oosten verlengd. Het koor kreeg nu een 5-zijdige gotische afsluiting, de gewelven verdwenen en de kap werd verhoogd. Ca. 1550 werden hoge vensters aangebracht, toen ontstond eveneens de fraaie laatgotische zuidelijke toegang. Aan het koor werden zware steunberen aangebracht. De toren, die met zijn volledig gemetselde spits als bakken diende, werd bouwvallig en is in 1848 half afgebroken. Provisorisch werd er een tentdakje op geplaatst. In 1875 weer een spits, nu een ingesnoerde naaldspits in plaats van de o.a. uit Maastricht bekende helmbekroning. In 1903 werd de kerk uitwendig bepleisterd. In de jaren 1964 - 1969 is de kerk grondig gerestaureerd.

Exterieur.

De noordzijde heeft kleine, hooggeplaatste Romaanse rondboogvensters, naar de oostzijde toe ook hoge spitsboogramen. Het Noormannenpoortje met rondboogtympaan is bij de restauratie weer geopend. Aan de oostzijde de gotische koorsluiting. De zware steunberen zijn verwijderd.

De zuidzijde vertoont geen sporen meer van de Romaanse periode. Hier uitsluitend hoge spitsboogramen.

De zuidingang: boven de deur een halfronde boog, naast en boven de deur een hoog opgaande omlijsting waarbinnen vier evenwijdige rechthoeken in mooi metselwerk.

Aan de westzijde is de toepassing van kloostermoppen duidelijk te zien. In de top sporen van traceringen. De toren heeft drie geledingen, gescheiden door waterlijsten. In de onderste geleding een verdiepte vensternis. In de toren een luidklok uit 1723.

Interieur.

Bij de restauratie zijn vroegere indelingen verdwenen. De kerk is een grote open ruimte. De consistoriekamer is ondergebracht in de toren. In de noord- en zuidwand zijn de aanzetten van de Romaanse gewelven zichtbaar gemaakt. Het eikenhouten tongewelf is nieuw. De preekstoel uit ca. 1600 is gerestaureerd en herplaatst aan de noordzijde. Het 18de eeuwse doophek is niet weer opgesteld. Het deurtje met boog is geplaatst onder de ingang naar de toren. Het zilveren doopvont staat aan de zuidkant, op de vroegere plaats van de kansel. De voorlezerslessenaar bleef gehandhaafd. In het koor: een sacramentsnis, met nog delen van de scharnieren van het deurtje, een piscina en een gedeelte van de vroegere altaarsteen met twee wijdingskruisjes. Ook zijn hier sporen te zien van 14de eeuwse beschilderingen. Hier bleven dichtgemetseld: de hagoscoop, een vensternisje boven de piscina, een vensternis bij het doopvont en enkele raampjes onder het orgel.

De kerk bezit een bijzondere avondmaalstafel van ca. 1600: toepasselijke teksten rondom gekleurde vlakken.

Deze is teruggevonden bij de restauratie, zij maakte deel uit van het kolenhok.

Het meubilair is deels oud, deels nieuw, geïnspireerd op het oude. De drie kaarsenkronen zijn geschonken bij de voltooiing van de restauratie. De vier evangelistenkoppen zijn tijdens de restauratie aangebracht. Het moderne wandkleed, de doop in de Jordaan, is een ontwerp van de kunstenaar J.A. Deodatus.

Het **orgel** is in 1894 gebouwd door de Leeuwarder firma Kruze. Op de galerij een tekst van de protestants-christelijke dichter Muus Jacobse, op Terschelling geboren als Klaas Heeroma.

Onder de toren in lichtbakken: fragmenten gebrandschilderd glas, het oudste van Nederland.

Verder zijn twee zolders in de toren als expositieruimten ingericht. Daar zijn o.a. bodemvondsten te bezichtigen.

□

Yedema

1985

Literatuur:

-G. Knop Schylgeralân. Leiden 1946

-Terschelling 't Stryper wyfke Terschelling, 1974.

-F.A Wiersma. Een rondgang langs de historische kerken van Terschelling z.j.

-F.A.Wiersma. '...en midden op Terschelling leit Meslâns', 1982

-S.J van der Molen. Zeilschepen op grafzerken: een Schellinger traditie uit twee eeuwen. Spiegel der zeilvaart, nov 1981.

-H. de Feyfer De geschiedenis van de Brandaris, Spiegel der zeilvaart, juli 1977

-K.I Ruige. Kerk-Hoorn. Terschelling: monument, ontmoetingsplaats. Terschelling, 1969.

-Terschelling: monumenten "het bekijken waard" Terschelling z.j.

-Kunstreisboek voor Nederland. Amsterdam 1977

